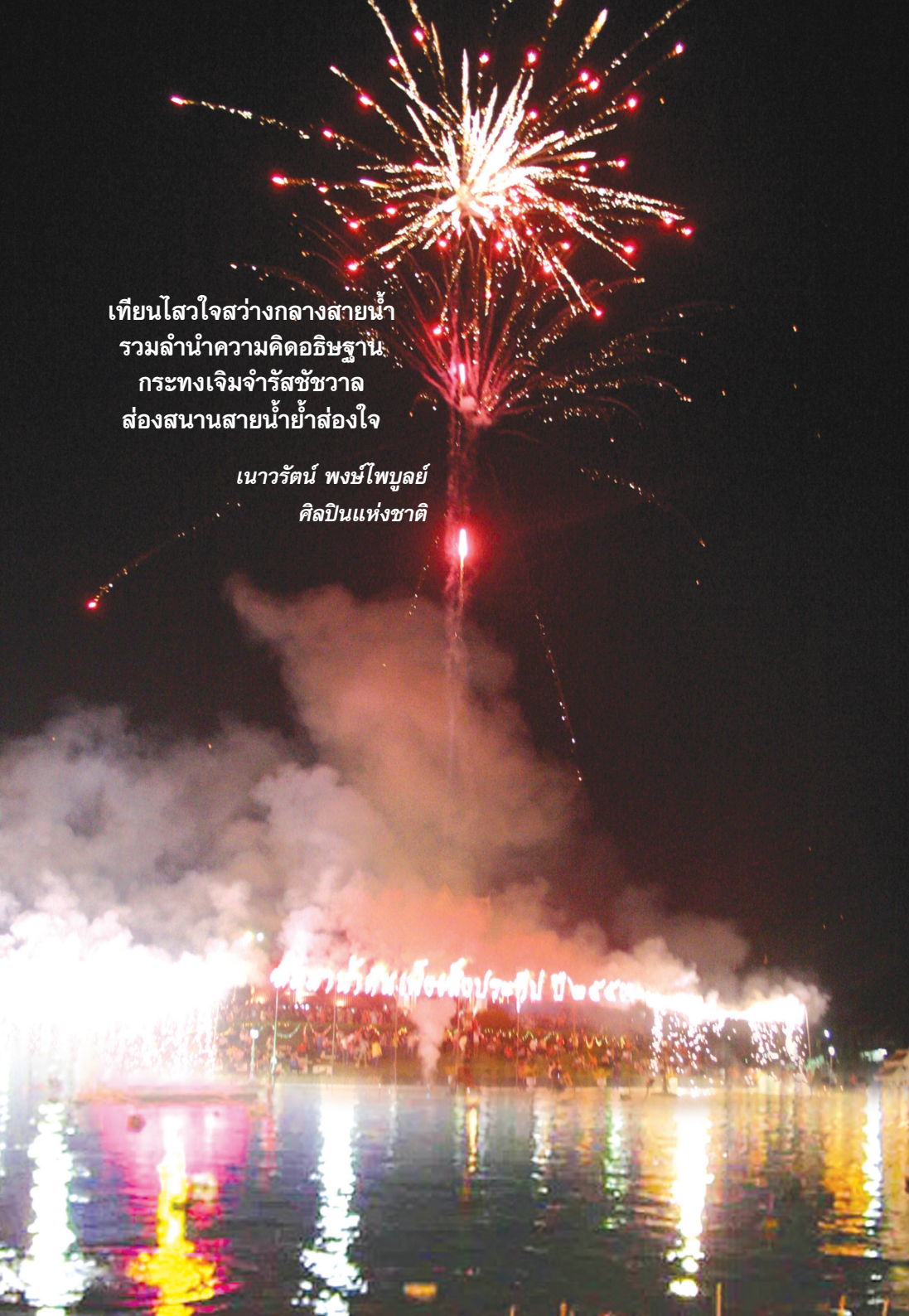

ลอยกระทง

Loy Kratong Festival

เทียนไสวใจสว่างกลางสายน้ำ
รวมลำนําคความคิดอธิษฐาน
กระทงเจิมจำรัสชัชวาล
ส่องสนานสายน้ำย้าส่องใจ

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
ศิลปินแห่งชาติ

- ชื่อหนังสือ** : ลอยกระทง
- พิมพ์ครั้งที่ ๑** : ตุลาคม ๒๕๕๗
- ลำดับหนังสือ** : ๘/๒๕๕๗
- จำนวนพิมพ์** : ๑๕,๐๐๐ เล่ม
- ผู้จัดพิมพ์** : กรมส่งเสริมวัฒนธรรม
กระทรวงวัฒนธรรม
- พิมพ์ที่** : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก

คำนำ : Introduction

ลอยกระทง เป็นประเพณีที่สำคัญเก่าแก่ของไทย ตรงกับวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ซึ่งอยู่ในช่วงน้ำหลาก มีที่มาจากพิธีกรรมเกี่ยวกับ “น้ำ” ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในชีวิตวัฒนธรรมของคนไทย ถึงแม้จุดมุ่งหมายหรือความเชื่อในการลอยกระทง จะมีความแตกต่างกัน แต่ความหมายที่เหมือนกันของประเพณีนี้คือ การแสดงออกถึง “ความกตัญญู” รู้จักสำนึกถึงคุณของน้ำ นับเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่งดงามอย่างหนึ่งของไทย

ปัจจุบันประเพณีลอยกระทงถูกดัดแปลงไปบ้างจากที่เคยปฏิบัติมาในอดีต การให้ความสำคัญของความหมาย คุณค่า สาระและแนวทางที่พึงปฏิบัติลดน้อยลง

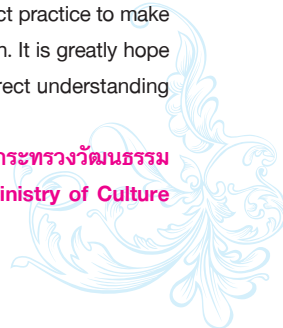
กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม จึงได้จัดทำหนังสือลอยกระทง ขึ้นเพื่อเผยแพร่วความหมาย คุณค่า สาระ แนวปฏิบัติ และองค์ความรู้ประเพณีลอยกระทงของท้องถิ่นทั้ง ๔ ภาคของประเทศไทย ตลอดจนขนบธรรมเนียมปฏิบัติที่ถูกต้องงดงามของประเพณี ลอยกระทงทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และชุมชน สามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างที่ถูกต้องเหมาะสมได้ เพื่อให้การ “ลอยกระทง” เป็นประเพณีแห่ง ความรื่นเริงในคืนวันเพ็ญ โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นแนวทางปฏิบัติและการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในประเพณีลอยกระทงสืบต่อไป

Loy Krathong is a significant ancient Thai and Southeast Asia tradition since the ancient time in agriculture society which takes place on the full moon evening of the 12th lunar month when the rivers reach the highest level. The origin of this tradition derives from ceremony in connection with “water” which is an essential factor in the life and culture of local people. Even though the objectives or the beliefs of Loy krathong may differ but a common meaning of this tradition is the demonstration of “gratitude” to the benefit of water which reflects another beauty of Thai culture.

At present, Loy Krathong tradition has been modified in some ways from past practice while the observation of meaning, value, substance and desirable practice has been reduced.

The Department of Cultural Promotion has therefore published the booklet on Loy Krathong so as to disseminate the meaning, value, substance, practice and knowledge on the local Loy Krathong tradition in the four parts of Thailand together with guidance for the correct and beautiful practice of Loy Krathong tradition. Agencies in the public and private sectors and the community could make use of this as the correct practice to make Loy krathong tradition with fun on full moon evening of the 12th lunar month. It is greatly hope that this booklet will serve as a continued guidance and a creation of correct understanding of the Loy Krathong tradition

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม
Department of Cultural Promotion, Ministry of Culture

สารบัญ : Content

คำนำ

ลอยกระทง

ความเป็นมาของประเพณีลอยกระทง	หน้า ๑
วัตถุประสงค์ของการลอยกระทง	๓
สาระของประเพณีลอยกระทง	๓
คุณค่าสาระของประเพณีลอยกระทง	๓
กิจกรรมที่เบี่ยงเบนไป	๖
กิจกรรมที่พึงปฏิบัติ	๗
ประเพณีลอยกระทงในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง	๗
น้ำคือชีวิต : อีกหนึ่งคุณค่าของประเพณีลอยกระทงที่ควรสืบสาร	๘
ประเพณีลอยกระทงในแต่ละภูมิภาค	๘
ประเพณีลอยกระทงกลุ่มประเทศอาเซียน	๙
บทสรุป	๙

Loy Krathong

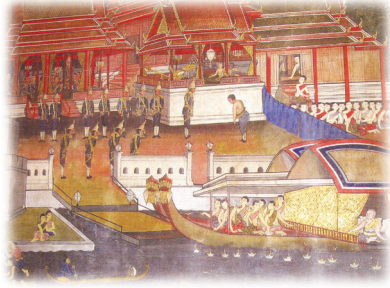
Loy Krathong Tradition	๒๒
Objectives	๒๒
Loy Krathong Tradition : Expression of Gratitude	๒๓
Values of Loy Krathong Tradition	๒๓
Activities that should be promoted	๒๓
Loy Krathong Festival in Four Regions	๒๓
Loy Krathong Festival among the ASEAN Countries	๒๔
Conclusion	๒๗

ลอยกระทง

ความเป็นมาของประเพณีลอยกระทง

ลอยกระทง เป็นพิธีกรรมร่วมกันของ
ผู้คนในชุมชนทั้งสุวรรณภูมิ หรือภูมิภาค
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีมาแต่ยุค
ดึกดำบรรพ์ เพื่อขอขมาต่อธรรมชาติ แต่ไม่มี
หลักฐานยืนยันแน่นอนว่าลอยกระทงเริ่มมี
มาแต่เมื่อไร แต่พิธีกรรมเกี่ยวกับ “ผี” ผู้มี
อำนาจเหนือธรรมชาติ มีอยู่กับผู้คนในชุมชน

สุวรรณภูมิไม่น้อยกว่า ๓,๐๐๐ ปีมาแล้ว ตั้งแต่ก่อนรับศาสนาพุทธ-พราหมณ์จากอินเดีย

ผีสำคัญยุคแรกๆ คือ **ผีน้ำ** และ **ผีดิน** ซึ่งต่อมาเรียกชื่อด้วยคำยกย่องว่า
“แม่พระคงคา” กับ **“แม่พระธรณี”** มีคำพื้นเมืองนำหน้าว่า **“แม่”** ที่หมายถึง ผู้เป็นใหญ่

ผู้คนในสุวรรณภูมิรู้ว่าที่มีชีวิตอยู่ได้ก็เพราะ **น้ำ** และ **ดิน** เป็นสำคัญ และ **น้ำ** เป็น
สิ่งสำคัญที่สุด ดังนั้น เมื่อคนเรามีชีวิตอยู่รอดได้ปีหนึ่ง จึงทำพิธีขอขมาที่ได้ล่วงล้ำก้ำเกิน
โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น เหยียบย่ำถ้ำของเสียด หรือทำสิ่งอื่นใดที่ไม่เหมาะสม
เสียดครั้งหนึ่ง ขณะเดียวกันก็ทำพิธีบูชาพระคุณไปพร้อมกัน ด้วยการใช้วัสดุที่ลอยน้ำได้ใส่
เครื่องเช่นไผ่ให้ลอยไปกับน้ำอาทิ ต้นกล้วย กระบอกไม้ไผ่ กะลามะพร้าว ฯลฯ และช่วงเวลา
ที่เหมาะสมที่คนเราเรียนรู้จากประสบการณ์ธรรมชาติ คือ **สิ้นปีนักษัตรเก่า** ขึ้นปีนักษัตรใหม่
ตามจันทรคติที่มีดวงจันทร์เป็นศูนย์กลาง เพราะเป็นสิ่งที่มีความทำให้เกิดน้ำขึ้น น้ำลง
ซึ่ง**วันสิ้นปีนักษัตรเก่า** ก็คือ **วันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำกลางเดือน ๑๒** เพราะเป็นช่วงที่น้ำขึ้น
สูงสุด และเมื่อพ้นไปจากนี้ก็เริ่ม **ขึ้นปีนักษัตรใหม่** เรียก เดือนอ้าย แปลว่าเดือนหนึ่ง
ตามคำโบราณ นับหนึ่ง สอง สาม ฯลฯ ว่า อ้าย ยี่ สาม เป็นต้น และเมื่อเทียบ ช่วงเวลากับ
ปฏิทินตามสุริยคติที่มีดวงอาทิตย์เป็นศูนย์กลางก็จะตกราวเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน ของ
ทุกปี และ**หลังจากรับศาสนา พุทธ-พราหมณ์**จากอินเดียเมื่อราว ๒,๐๐๐ ปีมาแล้ว ราชสำนัก
โบราณในสุวรรณภูมิก็ได้ปรับพิธีกรรม “ผี” เพื่อขอขมาน้ำและดินให้เข้ากับศาสนาที่รับเข้า
มาใหม่ **ทำให้ความหมายเดิมเปลี่ยนไปกลายเป็นการลอยกระทงเพื่อบูชาพระพุทธรเจ้า
และเทวดา** ซึ่งในส่วนนี้มีพยานหลักฐานเก่าสุด คือ รูปสลักพิธีกรรมทางน้ำคล้าย
ลอยกระทงที่ปราสาทหินบายอนในนครธม ทำขึ้นราวหลัง พ.ศ. ๑๗๐๐ แต่สำหรับชุมชน

ชาวบ้านทั่วไปก็ยังเข้าใจเหมือนเดิม คือขอขมาแม่พระคงคา และแม่พระธรณี ดั้งมีหลักฐานปรากฏอยู่ใน**เอกสารของ ลาลูแบร์ ชาวฝรั่งเศส** ที่บันทึกพิธีกรรมชาวบ้านในกรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเอาไว้หลายตอน

สำหรับราชสำนักกรุงศรีอยุธยา ที่อยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำและมีน้ำท่วมนานหลายเดือน ก็เป็นศูนย์กลางสำคัญที่จะสร้างสรรค์ประเพณีเกี่ยวกับน้ำ ขึ้นมาให้

เป็น “ประเพณีหลวง” ของราชอาณาจักร ดั้งมีหลักฐานการตราเป็นกฎหมายเทียบราบลว่าพระเจ้าแผ่นดินต้องเสด็จไปประกอบพิธีกรรมทางน้ำเพื่อความมั่นคงและมั่งคั่งทางกสิกรรมของราษฎร และยังมีขบวนเรือพยุหยาตราทางชลมารคเพื่อประกอบพระราชพิธีโดยเฉพาะ นอกจากนี้ ยังมีเอกสารบันทึกอย่างเป็นทางการอยู่ในตำราพระราชพิธีกับวรรณคดีโบราณ เช่น โคลงทวาทศมาสที่มีการกล่าวถึงประเพณี “ไล่ชล” หรือไล่น้ำเพื่อวิงวอนให้น้ำลดเร็วๆ เป็นต้น ซึ่งประเพณีหลวงเช่นนี้ ไม่มีหลักฐานใดๆที่ปรากฏว่ามีอยู่ในเมืองที่อยู่เหนือกรุงศรีอยุธยาขึ้นไป เช่น สุโขทัย ที่ตั้งอยู่บนที่ดอนน้ำท่วมไม่ถึง จึงไม่มีหลักฐานเกี่ยวกับขบวนเรือพยุหยาตราทางชลมารค ส่วนตระพังหรือสระน้ำในสุโขทัยก็มีไว้เพื่อกักเก็บน้ำเพื่อใช้ในการบริโภคอุปโภคของวัดและวังที่อยู่ในเมือง และมีได้มีไว้เพื่อกิจกรรม สาธารณะ อย่างเช่น ลอยกระทง ฯลฯ

ในสมัยรัชกาลที่ ๓ แห่ง กรุงรัตนโกสินทร์ เป็นช่วงที่บ้านเมืองมั่นคง การศึกสงครามลดลง การค้าก็มั่งคั่งขึ้น โดยเฉพาะกับจีน พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดให้ฟื้นฟูประเพณีพิธีกรรม สำคัญเพื่อความอุดมสมบูรณ์ของราชอาณาจักร และด้วยความจำเป็นในด้านอื่นๆอีก จึงได้ทรงพระราชนิพนธ์หนังสือ**ตำราท้าวศรีจุฬาลักษณ์** หรือ **นางนพมาศ** ขึ้นมา โดยสมมติให้ฉากของเรื่องเกิดขึ้นในยุคพระร่วงเจ้ากรุงสุโขทัย ซึ่งตำราดังกล่าวได้พูดถึงนางนพมาศว่าเป็นพระสนมเอกของพระร่วง ที่ได้คิดประดิษฐ์กระทงใบตอง เป็นรูปดอกบัวกมุทขึ้น ด้วยเห็นว่าเป็นดอกบัวพิเศษที่บานในเวลากลางคืนเพียง ปีละครั้ง สมควรทำเป็นกระทงแต่งประทีปลอยไปถวายสักการะรอยพระพุทธบาท ซึ่งเมื่อพระร่วงเจ้าได้ทอดพระเนตรเห็นก็รับสั่งถามถึงความหมาย นางก็ได้ทูลอธิบายจนเป็นที่พอพระราชหฤทัย พระองค์จึงมีพระราชดำรัสว่า **“แต่นี้**

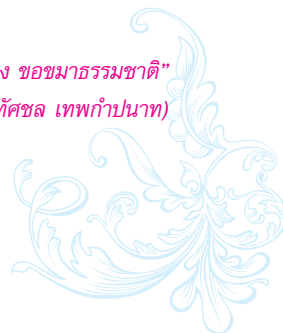
สืบไปเบื้องหน้าโดยลำดับ กษัตริย์ ในสยาม
ประเทศถึงกาลกำหนดนักชดถุภษ วันเพ็ญ
เดือน ๑๒ ให้ทำโคมลอยเป็น รูปดอกบัว
อุทิศสักการบูชาพระพุทธรูปนัมมทานที
ตราบเท่ากัลปาวสาน” ด้วยเหตุนี้ จึงเกิด
กระทง ทำด้วยใบตองแทนวัตถุอื่นๆ แล้วนิยม
ใช้ลอยกระทงมาแต่ครานั้น ตราบจนทุกวันนี้
ซึ่งตำราทำวศรีจุฬาลักษณ์ หรือนางนพมาศนี้ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงเชื่อว่า
เป็นพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องจากสำนวน ไวยากรณ์
ลักษณะร่วมกับวรรณกรรมสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

นอกจากนี้ ในศิลาจารึกสมัยสุโขทัยและเอกสารร่วมสมัย ก็ไม่มีปรากฏชื่อ
“ลอยกระทง” แม้แต่ในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงก็มีแต่ชื่อ **“เผาเทียน เล่นไฟ”**
ที่มีความหมายอย่างกว้างๆ ว่า การทำบุญไหว้พระ ส่วนเอกสารและวรรณคดีสมัยกรุง
ศรีอยุธยาสมัยแรกๆ ก็มีแต่ชื่อ **ชักโคม ลอยโคม แขนวโคม และลตขุดลอยโคมลงน้ำ**
ในพิธีพราหมณ์ของราชสำนักเท่านั้น และแม้แต่ในสมัยกรุงธนบุรีก็ไม่มี ชื่อนี้ จนถึงยุค
ต้นกรุงรัตนโกสินทร์จึงมีปรากฏชัดเจนในพระราชพงศาวดารแผ่นดิน รัชกาลที่ ๓ ฉบับ
เจ้าพระยาทิพากรวงศ์และเรื่องนางนพมาศ พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๓ ซึ่งก็หมายความว่า
คำว่า “ลอยกระทง” เพิ่งปรากฏในต้นกรุงรัตนโกสินทร์นี้เอง

อนึ่ง ประเพณีลอยกระทงที่ทำด้วยใบตองในระยะแรก จำกัดอยู่แต่ในราชสำนัก
กรุงเทพฯ เท่านั้น ซึ่งมีรายละเอียดพรรณนาอยู่ในหนังสือพระราชพงศาวดาร รัชกาลที่
๓ ว่า กรมหมื่นอัปสรสุดาเทพ ราชธิดาในพระองค์โปรดได้แต่งกระทงเล่นทุกปี เมื่อนาน
เข้าก็เริ่ม แพร่หลายสู่ราษฎรในกรุงเทพฯ แล้วขยายไปยังหัวเมืองใกล้เคียงในบริเวณ
ที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา และกล่าวว่าเป็นที่นิยมแพร่หลายทั่วประเทศก็ประมาณปี พ.ศ.
๒๕๐๐ หรือก่อนหน้านั้นไม่นานนัก ส่งผลให้เกิด **“เพลงลอยกระทง”** ในจังหวะของ
สุนทราภรณ์ ที่เผยแพร่ ผ่านทางวิทยุกระจายเสียง จนในที่สุดลอยกระทงก็ถือเป็น
ประเพณีที่สำคัญของคนไทย ทั่วประเทศ

(ข้อมูลจากเอกสารเผยแพร่ชื่อ “ลอยกระทง ขอชมารมรชาติ”
ของสุจิตต์ วงษ์เทศ เรียบเรียงโดย ทศชล เทพกำปนาท)

วัตถุประสงค์ของการลอยกระทง

ประเพณีลอยกระทง เป็นประเพณีที่สำคัญสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณของไทย ที่ยึดถือปฏิบัติสืบเนื่องกันมา นิยมทำกันในคืนวันเพ็ญเดือน ๑๒ โดยมีวัตถุประสงค์หลากหลาย ขึ้นอยู่กับประเพณี ความเชื่อของแต่ละท้องถิ่น

๑. เพื่อบูชาพระพุทธเจ้าในวันเสด็จกลับจากเทวโลกเมื่อครั้งเสด็จไปจำพรรษาอยู่บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เพื่อทรงเทศนาอภิธรรมโปรดพุทธมารดา
๒. เพื่อสักการะรอยพระพุทธรบาทของพระพุทธเจ้า ที่ประทับรอยพระบาทประดิษฐานไว้บนหาดทรายที่ริมฝั่งแม่น้ำนัมมทานที ในประเทศอินเดีย
๓. เพื่อบูชาพระเกศแก้วจุฬามณีบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ซึ่งเป็นที่บรรจุพระเกศาของพระพุทธเจ้า
๔. เพื่อบูชาพระอุปคุตตะเถระที่บำเพ็ญเพียรบริกรรมคาถาอยู่ในท้องทะเลลึกหรือสะดือทะเล ซึ่งตามตำนานเล่าว่า เป็นพระมหาเถระรูปหนึ่งที่มีอิทธิฤทธิ์มาก สามารถปราบพญามารได้
๕. เพื่อบูชาพระผู้เป็นเจ้า คือ พระนารายณ์ซึ่งบรรทมสินธุ์อยู่ในมหาสมุทร
๖. เพื่อบูชาท้าวพกาพรหมบนสวรรค์ชั้นพรหมโลก
๗. เพื่อแสดงความสำนึกบุญคุณของน้ำที่ได้นำมาภิรมมา ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน รวมทั้ง ขอขมาลาโทษในการทำให้แหล่งน้ำนั้นๆ ไม่สะอาด
๘. เพื่อลอยเคราะห์หรือสะเดาะเคราะห์ คล้ายกับพิธีลอยบาปของพราหมณ์
๙. เพื่ออธิษฐานขอในสิ่งที่ตนปรารถนา
๑๐. เพื่อเป็นการระลึกถึงพระคุณของบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว

สาระของประเพณีลอยกระทง

กตัญญูรู้คุณ : ความหมายที่ดั่งใจของประเพณีลอยกระทง

ความกตัญญูเป็นค่านิยมสำคัญที่คนไทยทุกกลุ่มยึดถือ คนไทยโบราณเชื่อว่าการลอยกระทงเป็นการขอขมาน้ำหรือแม่คงคา ซึ่งหล่อเลี้ยงชีวิตและอำนวยประโยชน์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นน้ำดื่ม น้ำอาบ น้ำใช้ หรือน้ำที่หล่อเลี้ยงพืชพันธุ์ธัญญาหารด้วยความสำนึกในบุญคุณของน้ำจึงได้กำหนดวัดเพื่อแสดงความกตัญญูขึ้นปีละครั้ง

นอกจากนี้คนไทยบางกลุ่มยังมีความเชื่อที่ต่างกันออกไป เช่นเชื่อว่าการลอยกระทงเป็นการแสดงความกตัญญูต่อพระพุทธเจ้า บางกลุ่มก็เชื่อว่าเป็นการลอยเพื่อบูชาบรรพบุรุษ แต่ไม่ว่าแต่ละกลุ่ม จะมีความเชื่อเช่นไร **ความหมายรวมของประเพณีนี้ก็คือความกตัญญู** ซึ่งเป็นคุณธรรมที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะของคนไทยโดยแท้

คุณค่าของประเพณีลอยกระทง

๑. คุณค่าต่อครอบครัว ทำให้สมาชิกในครอบครัวได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การประดิษฐ์กระทง แล้วนำไปลอยน้ำเพื่อแสดงความกตัญญูต่เวทีต่อน้ำที่ให้คุณประโยชน์ บางท้องถิ่นจะลอยเพื่อแสดงการรำลึกถึงบรรพบุรุษ

๒. คุณค่าต่อชุมชน ทำให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีในชุมชน เช่น ร่วมกันคิดประดิษฐ์กระทง เป็นการส่งเสริมและสืบทอดศิลปกรรมด้านช่างฝีมือ และยังเป็นการพบปะสังสรรค์สนุกสนานรื่นเริงบันเทิงใจร่วมกัน

๓. คุณค่าต่อสังคม ทำให้มีความเอื้ออาทรต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยการช่วยกันรักษาความสะอาดแม่น้ำลำคลอง

๔. คุณค่าต่อศาสนา ถือเป็นการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา เช่นทางภาคเหนือ เชื่อว่าการลอยกระทงเพื่อเป็นการบูชารอยพระพุทธรูปบาทของพระพุทธเจ้า และยังจัดให้มีการทำบุญทำทาน การปฏิบัติธรรมและฟังเทศน์ด้วย

กิจกรรมที่เบี่ยงเบนไป

๑. **การจุดดอกไม้ไฟ** ประทัด หรือพลุ โดยเฉพาะเด็กและวัยรุ่นที่จุดเล่นกัน อย่างคึกคักจนองไม่เป็นที่เป็นทาง ไม่ระมัดระวัง ไม่คำนึงถึงอันตรายที่อาจจะเกิดแก่ผู้คน และยวดยานพาหนะที่สัญจรไปมา และอาจเป็นสาเหตุให้เกิดเพลิงไหม้บ้านเรือนได้

๒. **การประกวดนางนพมาศ** ไม่ควรให้ความสำคัญมากเกินไปจนกลายเป็นกิจกรรมหลักของประเพณี ซึ่งแท้ที่จริงแล้วไม่ใช่แก่นแท้ของประเพณี เป็นเพียงกิจกรรมที่เสริมขึ้นมาภายหลัง เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน และเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว

๓. **การประดิษฐ์กระทง** สมัยก่อนใช้วัสดุพื้นบ้านที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น ใบตอง หยวกกล้วย ซึ่งเป็นวัสดุที่ย่อยสลายง่าย แต่ปัจจุบันกลับนิยมใช้วัสดุโฟม ซึ่งย่อยสลายยาก ทำให้แม่น้ำลำคลอง สกปรกเน่าเหม็น และเกิดมลภาวะเป็นพิษ

กิจกรรมที่พึงปฏิบัติ

๑. การทำความสะอาดแม่น้ำลำคลอง ทั้งก่อนและหลังเสร็จงานลอยกระทง เช่น การขุดลอก เก็บขยะในแม่น้ำลำคลอง เป็นต้น

๒. การทำบุญทำทาน การฟังเทศน์ การปฏิบัติธรรม ตามประเพณีของแต่ละท้องถิ่น

๓. การประดิษฐ์กระทงใหญ่ กระทงเล็กด้วยวัสดุในท้องถิ่น

๔. การจัดขบวนแห่กระทงจากหมู่บ้าน โรงเรียน หรือชุมชนต่างๆ

๕. การจัดกิจกรรมการประกวดต่างๆ เช่น การประกวดกระทง ประกวดโคลมลอยสำหรับประกวดนางนพมาศตามความนิยมในสังคมปัจจุบันนั้น ก็สามารถปฏิบัติได้ แต่ไม่ควรให้ความสำคัญมากเกินไป

๖. การนำกระทงไปลอยในแม่น้ำลำคลอง จะมีคำถวายกระทงสำหรับลอยประทีป (ลอยกระทง) ดังคำกล่าวดังต่อไปนี้

นะโม ตัสสะ ะคะวะโตะ อะระหะโตะ สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

มะยัง อิมินา, ปะทีเปนะ อะสุกายะ, นัมมะทายะ, นะทียา, ปุลิเน, จิตัง, มุณีโน, ปาทะวะลัญชัง อะภิปูเชมะ อะยัง ปะทีเปนะ, มุณีโม, ปาทะวะลัญชัสสะ, บูชา, อัมหากัง, ทีฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ, สังวัตตะตุ

แปลว่า “ข้าพเจ้าทั้งหลาย, ขอบูชา, ซึ่งรอยพระพุทธรูปที่ ตั้งอยู่เหนือหาดทราย, ในแม่น้ำชื่อนัมมทานทีโน้นด้วยประทีปนี้, การบูชารอยพระพุทธรูปนี้, ของจงเป็นไปเพื่อประโยชน์และความสุข, แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ”

๗. การปล่อยโคมลอย ตามประเพณี
ของแต่ละท้องถิ่นโดยเฉพาะทางภาคเหนือ

๘. การจุดดอกไม้ไฟ หรือพลุ เพื่อ
เป็นการเฉลิมฉลองนั้น ควรจุดอย่างระมัดระวัง
ในสถานที่ที่เหมาะสมหรือที่ที่จัดไว้เฉพาะ ซึ่ง
ได้รับอนุญาตจากทางราชการแล้ว ไม่ควร
จุดในที่ชุมนุมชน หรือตามถนนหนทางที่มี
ประชาชนและยานยนต์สัญจรไปมา เพราะจะทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกายและทรัพย์สินได้

๙. การละเล่นรื่นเริงตามท้องถิ่นนั้นๆ ตลอดจนจะมีเพลงที่ร้องกันในยามค่ำคืน
อาทิ เพลงประจำเทศกาลลอยกระทง (เนื้อร้อง : วันเพ็ญเดือนสิบสอง น้ำนองเต็มตลิ่ง
เราทั้งหลายชายหญิง สนุกกันจริง วันลอยกระทง ลอย ลอยกระทง ลอย ลอยกระทง
ลอยกระทงกันแล้ว ขอเชิญน้องแก้วออกมารำวง รำวงวันลอยกระทง รำวงวันลอยกระทง
บุญจะส่งให้ เราสุขใจ บุญจะส่งให้ เราสุขใจ)

ประเพณีลอยกระทงในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง

ประเพณีของชุมชนย่อมมีการปรับเปลี่ยนไปตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง แต่
การเปลี่ยนแปลงนั้นควรจะเป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติ มิใช่เปลี่ยนหัวใจของประเพณี
ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเปลี่ยนสภาพจากสังคมเกษตรกรรมเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรม คน
ไทยกำลังได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ประเพณีที่เคยมีความหมาย
ต่อชุมชนในอดีตก็เช่นกัน อย่างไรก็ตามประเพณีลอยกระทงได้กลายเป็นเทศกาลรื่นเริงเพื่อดึงดูด
นักท่องเที่ยว เน้นการประกวดนางนพมาศซึ่งไม่ถูกต้องในเชิงวิชาการ รวมทั้งเกิดมลภาวะ
ทางเสียงจากการเล่นประทัด พลุและดอกไม้ไฟจนอาจเกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน
โดยมิได้คำนึงถึงความหมายและสาระที่แท้จริงของประเพณีลอยกระทง

น้ำคือชีวิต : อีกหนึ่งคุณค่าของประเพณีลอยกระทงที่ควรสืบสาน

ไม่ว่าประเพณีลอยกระทงจะมีประวัติที่มายาวนานอย่างไร มีการแตกแขนงทาง
ความคิดออกไปอย่างไร แต่สิ่งสำคัญที่สุดของประเพณีนี้ก็คือ “น้ำ” เรายังคงจะต้องใช้
น้ำในการประกอบพิธีดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นน้ำในแม่น้ำ คู คลอง หรือสระน้ำในโรงแรม
ในสวนสาธารณะต่างมีความสำคัญทั้งสิ้นเพราะมนุษย์และสัตว์ล้วนต้องใช้น้ำใน
ชีวิตประจำวัน ไม่สามารถขาดได้ น้ำจึงคือชีวิต ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้

พระราชทานพระราชดำรัสไว้เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๒๙ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ว่า
“...หลักสำคัญว่า ต้องมีน้ำบริโภค น้ำใช้ น้ำเพื่อการเพาะปลูก เพราะว่าชีวิตอยู่ที่นั่น
ถ้ามีน้ำคนอยู่ได้ ถ้าไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้ ไม่มีไฟฟ้าคนอยู่ได้ แต่ถ้ามีไฟฟ้า ไม่มีน้ำ
คนอยู่ไม่ได้...”

เราจึงควรร่วมมือร่วมใจกันรณรงค์รักษา
ความสะอาดของแม่น้ำลำคลองแหล่งน้ำ
ในชุมชน ตลอดจนแหล่งน้ำตามธรรมชาติ
ต่างๆ ไป เป็นการแต่งตัวให้แม่น้ำและแต่งตัว
ให้ชุมชนด้วยความรักและความกตัญญู เพื่อ
ต้อนรับเทศกาล “ลอยกระทง” เทศกาลแห่ง
ความรื่นเริงในคืนวันพระจันทร์ทรงงามที่สุดในรอบ
ปี ซึ่งจะทำให้ประเพณีลอยกระทงยังคงไว้ ซึ่งสาระคุณค่าและงดงามควรแก่การสืบสาน
ต่อไป

ประเพณีลอยกระทงในแต่ละภูมิภาค

ลอยกระทง เป็นประเพณีของคนในสังคมลุ่มน้ำซึ่งประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมมี
ปรากฏทั้งในอินเดีย พม่า ลาว เขมร และไทย ซึ่งปฏิบัติแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น เช่น

ภาคเหนือ

การลอยกระทงของชาวเหนือ นิยมทำกันในเดือนยี่เป็ง (คือเดือนยี่หรือเดือนสอง
เพราะนับวันเร็วกว่าภาคอื่น ๒ เดือน) เพื่อบูชาพระอุปคุตต์ซึ่งเชื่อกันว่าท่านบำเพ็ญ
บริกรรมคาถาอยู่ในท้องทะเลลึก หรือสะดือทะเล ตรงกับคติของชาวพม่า แต่ในปัจจุบัน
ได้มีการจัดงานในวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน
๑๒ โดยจัดเป็นประเพณียิ่งใหญ่ในหลาย
จังหวัด เช่น **ประเพณีลอยกระทงสาย**
ของจังหวัดตาก เป็นประเพณีที่นำเอา
พระพุทธรูปปาง ภูมิปัญญาชาวบ้าน งาน
ศิลปวัฒนธรรมมาหล่อหลอมรวมกันจน
เป็นรูปแบบที่โดดเด่น ปฏิบัติสืบทอดกัน
มาเป็นเวลาช้านาน ซึ่งจะแตกต่างจาก

จังหวัดอื่นเพราะส่วนประกอบ ของกระทงที่ใช้กะลามะพร้าว ประกอบกับแม่น้ำปิงที่ไหล ผ่านจังหวัดตาก จะมีสันทรายใต้น้ำทำให้เกิดเป็นร่องน้ำที่สวยงามตามธรรมชาติ เมื่อนำ กระทงมาลอยกระทงจะไหลไปตามร่องน้ำเกิดเป็นสายยาวต่อเนื่อง ทำให้แสงไฟของ กระทงส่องแสงระยิบระยับเป็นสายยาวตามความยาวของร่องน้ำมีความสวยงามมาก ต่อมาจึงได้มีการพัฒนารูปแบบ จากการลอยในชุมชนเป็นการแข่งขันลอยกระทงสาย

ส่วนประกอบของกระทงสาย มีดังต่อไปนี้

๑. **กระทงนำ**(ผ้าป่าน้ำ) เป็นกระทงขนาดใหญ่ที่ตกแต่งด้วยใบตอง ดอกไม้สด ซึ่งประดับอย่างสวยงามพร้อมมีผ้าสงบ เครื่องกระยาบวช หมาก พลุ ขนม ฯลฯ เพื่อทำ พิธีจุดธูปเทียนบูชาแม่พระคงคาและบูชาพระพุทธรูปเจ้า นำลงลอยเป็นอันดับแรก

๒. **กระทงตาม** เป็นกระทงกะลามะพร้าวที่ไม่มีธูป นำมาขจัดดู ให้สะอาด ภายใน กะลานี้ ใส่ธูปเทียนที่พันเป็นรูปตีนก่า แล้วหล่อด้วยเทียนไขหรือขี้ผึ้ง สำหรับเป็นเชื้อไฟ จุดก่อนปล่อยให้ลอย

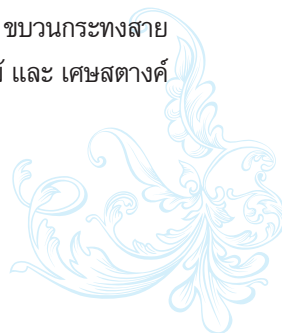
๓. **กระทงปิดท้าย** เป็นกระทงขนาดกลาง ที่ตกแต่งอย่างสวยงามคล้ายกระทง นำเป็นการบ่งบอกถึงการสิ้นสุดการลอยของสายนั้นๆ

จังหวัดทางภาคเหนือ ที่มีการจัดกิจกรรมประเพณีลอยกระทง กันอย่างต่อเนื่อง และเป็นประจำทุกปี อาทิ

๑. จังหวัดเชียงใหม่ **ประเพณี เทศกาลยี่เป็ง** เป็นประเพณีเก่าแก่ของชาวล้านนาไทย และมีการตกแต่งโคมประทีปตามวัดและบ้าน การลอยกระทง ล่องสะเปา และ ปล่อยโคมทั้งโคมไฟและโคมควันขึ้นฟ้า เพื่อบูชาพระธาตุจุฬามณีบนสวรรค์ และการเล่นมหรสพรื่นเริงต่างๆ

๒. จังหวัดตาก **ประเพณีลอยกระทงสาย** เป็นประเพณีเก่าแก่ดั้งเดิมของจังหวัดตาก ใช้กะลามะพร้าวมาทำกระทงแล้วจุดไฟปล่อยให้ลอยเป็นสาย นับร้อยนับพันไหลไปตามร่องน้ำในลำน้ำปิง ส่องแสงเป็นประกายระยิบระยับสวยงาม ขบวนกระทงสายมีกระทงผ้าป่าน้ำ นำขบวน ในแพผ้าป่าน้ำมีการใส่ หมาก พลุ บุหรี่ ผลไม้ และ เศษสตางค์ เพื่อเป็นทานสำหรับคนยากจนที่เก็บได้

งานประเพณีต้นกำเนิดกระทงสาย แข่งเรือพายโบราณ เป็นเอกลักษณ์ของชาวอำเภอบ้านตาก โดยมุ่งเน้นที่ความเป็นต้นกำเนิดและคงความเป็นเอกลักษณ์แบบดั้งเดิม กิจกรรมภาคกลางวัน มีการแข่งขันเรือพายโบราณชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี การแข่งขันเรือยาว ๓๐ ฝีพาย ภาคกลางคืน มีการแข่งขันลอยกระทงสาย ที่มีความแตกต่างจากการลอยกระทงโดยทั่วไป เนื่องจากอำเภอบ้านตากถือเป็นแหล่งต้นกำเนิดของประเพณีลอยกระทงสาย จึงทำให้การลอยกระทงสายมีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ มีการประกวดนางนพมาศ การประกวดขบวนแห่กระทงสาย การประกวดหุ่นน้อยนพมาศ การแสดงดนตรี การประกวดร้องเพลง การออกร้านกึ่งกาชาดอำเภอบ้านตาก และมหรสพต่างๆ อีกมากมาย

๓. จังหวัดสุโขทัย ลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟ จังหวัดสุโขทัยริเริ่มจัดเป็นครั้งแรกในปี ๒๕๒๐ เพื่อเป็นกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ปัจจุบันนี้งานลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟ เป็นงานเทศกาลที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก กิจกรรมในงานประกอบด้วยพิธีบวงสรวงพระแม่ย่า และพิธีสักการะพ่อขุนรามคำแหง การแสดงศิลปวัฒนธรรมและดนตรีไทย การประกวดโคมชัก โคมแขวน กระทงเล็ก กระทงใหญ่ การเล่นพลุ ตะไล ไฟพะเนียง งานข้าวขวัญวันเล่นไฟ มีการแสดงแสงเสียง เป็นต้น

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

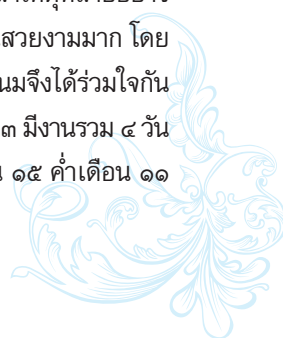
การลอยกระทงของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรียกว่า เทศกาลไหลเรือไฟ จัดเป็นประเพณียิ่งใหญ่ในหลายจังหวัด เช่น จังหวัดนครพนม โดยการนำหยวกกล้วยหรือวัสดุต่างๆ มาตกแต่งเป็นรูปพญานาคและรูปอื่นๆ ตอนกลางคืนจุดไฟปล่อยให้ไหลไปตามลำน้ำโขงดูสวยงามตระการตา

ความเป็นมาของประเพณีไหลเรือไฟ ประเพณีไหลเรือไฟเป็นประเพณีสำคัญอย่างหนึ่งที่ชาวอีสานสืบทอดปฏิบัติในเทศกาลออกพรรษา ทำกันในวันขึ้น ๑๕ ค่ำถึงแรม ๑ ค่ำเดือน ๑๑ ตามแม่น้ำ ลำคลอง จังหวัดที่มีการไหลเรือไฟปัจจุบันคือ จังหวัดศรีสะเกษ สกลนคร นครพนม หนองคาย เลย และอุบลราชธานี โดยเฉพาะชานนครพนมนั้นถือ เป็นประเพณีสำคัญมาก เมื่อใกล้จะออกพรรษาชาวบ้านจะแบ่งกันเป็น “คุ้ม” โดยยึดถือ เอาชื่อวัดใกล้บ้านเป็นหลักในการตั้งชื่อคุ้ม เช่น ถ้าอยู่ใกล้วัดกลาง ก็จะเรียกกันว่า “ชาวคุ้มวัดกลาง” ชาวคุ้มวัดต่างๆ ก็จะจัดให้มีการแข่งเรือ ส่องเฮือแห่ปราสาทผึ้ง และการไหลเรือไฟ

เรือไฟ หรือภาษาถิ่นเรียกกันว่า **“เฮือไฟ”** นี้เป็นเรือที่ทำด้วยต้นกล้วยหรือไม้ไผ่ต่อเป็นลำเรือยาวประมาณ ๕-๖ วา ข้างในบรรจุขนม ข้าวต้มมัดหรือสิ่งของที่ต้องการบริจาคทาน ข้างนอกเรือมีดอกไม้ ธูปเทียน ตะเกียง ชีโต้ สำหรับจุดให้สว่างไสวก่อนจะปล่อยเรือไฟ ซึ่งเรียกว่า การไหลเรือไฟ หรือปล่อยเฮือไฟ มูลเหตุของการไหลเรือไฟนั้นมีคตินิยมเช่นเดียวกับการลอยกระทง แต่เป็นการลอยกระทงก่อนที่อื่น ๑ เดือน โดยมีความเชื่อกันหลายประเด็นคือ

- ความเชื่อเกี่ยวกับการบูชารอยพระพุทธรูปที่ประทับไว้ ณ หาดทราย ริมฝั่งแม่น้ำน่านมณฑานที
- ความเชื่อเกี่ยวกับการบูชาพระรัตนตรัย
- ความเชื่อเกี่ยวกับการบูชาคุณพระแม่คงคา
- ความเชื่อเกี่ยวกับการบูชาพญานาค

ชานนครพนมได้ผสมผสานความเชื่อถือในการไหลเรือไฟไว้ด้วยสาเหตุหลายอย่าง และเนื่องจากลักษณะทำเลภูมิประเทศแม่น้ำโขงหน้าเมืองนครพนมนั้นสวยงามมาก โดยเฉพาะในวันเพ็ญ เดือน ๑๑ ท้องฟ้าแจ่มใสอากาศเย็นสบายชานนครพนมจึงได้ร่วมใจกันฟื้นฟูประเพณีไหลเรือไฟให้เป็นประเพณีสำคัญของจังหวัดเมื่อ พ.ศ.๒๕๒๓ มีงานรวม ๔ วัน ตั้งแต่วันขึ้น ๑๒-๑๕ ค่ำแต่วันที่สำคัญที่สุดคือวันสุดท้าย ซึ่งเป็นวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๑

มีการไหลเรือไฟลงสู่แม่น้ำโขงอย่างมโหฬารเรือไฟแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ เรือไฟโบราณ (แบบชาวบ้าน) และเรือไฟขนาดใหญ่

เรือไฟโบราณ

ใช้ต้นกล้วยมาต่อกันเป็นแพ ให้มีลักษณะคล้ายเรือกาบกล้วย ตกแต่งด้วยดอกไม้ที่หาได้ในท้องถิ่น ช่างกราบเรือ ใช้ชี้ไต้วางบนกาบกล้วยที่ลอกออกมาแล้วห่อเป็นปล้องๆ พร้อมกับเศษผ้าชุบน้ำมันยาง ภายในลำเรือ ตั้งชั้นหมากเบ็ง ๒ คู่, รวงข้าว, กล้วย, อ้อย, ขนม, ข้าวต้ม, ไข่ต้ม สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ที่จะทำทาน ดอกไม้ ภูบเทียนประดับด้วยกระดาษสี ธงทิวกระดาษต่างๆ

เรือไฟขนาดใหญ่

ทำด้วยไม้ไผ่มัดต่อกันเป็นแพลูกบวบ ขึ้นโครงไม้ไผ่เป็นฉากตัดโครงลวดเป็นรูปทรงต่างๆ ส่วนใหญ่จะประดิษฐ์เป็นรูปเรือ รูปพญานาค นำไปผูกติดกับโครงไม้ไผ่ใช้ชี้ไต้ หรือขวดน้ำมันใส่ไส้ผูกติดกับโครงลวดเป็นระยะขึ้นอยู่กับรูปภาพที่กำหนด จำนวนดวงไฟหรือ ขวดน้ำมัน จะมีตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐ ดวง ใช้สำหรับประกวดแข่งขันกัน

จังหวัดทางภาคอีสาน ที่มีการจัดกิจกรรมประเพณีลอยกระทง กันอย่างต่อเนื่อง และเป็นประจำทุกปี อาทิ

๑. จังหวัดร้อยเอ็ด มีชื่องานประเพณีว่า “สมมาน้ำคินเพ็ง เล็งประทีป” ตามภาษาถิ่นมีความหมายถึงการขอขมาพระแม่คงคา ในคืนวันเพ็ญเดือนสิบสอง การประกวดประทีปโคมไฟและกระทงอันสวยงาม มีการจำลองแห้วเมืองสาเกตนครทั้ง ๑๑ หัวเมือง ณ บริเวณสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์และบึงพลาญชัยร้อยเอ็ด เพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและการท่องเที่ยวของจังหวัดร้อยเอ็ด โดยจัดให้มีการประกวดกระทงประทีปใหญ่ การประกวดกระทงอนุรักษ์ธรรมชาติ การประกวดขบวนแห่กระทงประทีป ๑๒ หัวเมือง ตามตำนานเมืองร้อยเอ็ด การประกวดร่ำวงสมมาน้ำคินเพ็งเล็งประทีป และการประกวดธิดาสาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด ได้จัดงานประเพณีลอยกระทงมาเป็นประจำทุกปี

๒. จังหวัดสกลนคร งานเทศกาลลอยพระประทีปพระราชทานสิบสองเพ็งโทสกล จังหวัดสกลนครได้รับพระราชทานพระประทีปจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

และพระบรมวงศานุวงศ์ ทุกพระองค์ กิจกรรมมีการอัญเชิญพระประทับขึ้นทูลเกล้าถวาย ณ โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล, อัญเชิญพระประทับจากพระตำหนักภูพานมายังบริเวณ ประกอบพิธี ณ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ แห่อัญเชิญพระประทับจากหน้าลานพระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ ๕ ถึงสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์(สระพังทอง) ประกอบพิธีอัญเชิญพระประทับลงลอย และการแสดงพลุ ดอกไม้ไฟ ประภาคารนางนพมาศ ประภาคารหนูน้อย นพมาศ

๓. จังหวัดนครพนม จะตกแต่งเรือแล้วประดับไฟ เป็นรูปต่างๆ เรียกว่า “ไหลเรือไฟ” โดยเฉพาะที่จังหวัดนครพนมเพราะมีความงามและอลังการที่สุดในภาคอีสาน

ภาคใต้

การลอยกระทงของชาวใต้ ส่วนใหญ่นำเอาหยวกมาทำเป็นแพ บรรจุเครื่องอาหาร แล้วลอยไปแต่มีข้อน่าสังเกตคือ การลอยกระทงทางภาคใต้ ไม่มีกำหนดว่าเป็น กลางเดือน ๑๒ หรือเดือน ๑๑ ดังกล่าวแล้วแต่จะลอยเมื่อมีโรคภัยไข้เจ็บเพื่อให้หายจากโรคภัยไข้เจ็บที่ตนเป็นอยู่เป็นการลอยแพละเตาะเคราะห์

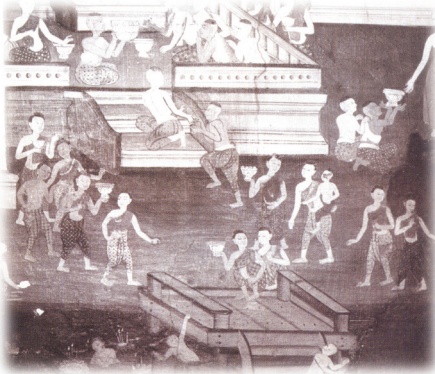
การตกแต่งเรือหรือแพลอยเคราะห์จะมีการแทงหยวกเป็นลวดลายสวยงามประดับด้วยธงทิว ภายในบรรจุดอกไม้ ฐูปเทียน เงินและเสบียงต่างๆ เรือหรือแพที่ลอยไปนี้จะไม่มีการกล้าเก็บ เพราะเชื่อว่าผู้เก็บจะรับเคราะห์แทน

จังหวัดทางภาคใต้ ที่มีการจัดกิจกรรมประเพณีลอยกระทง กันอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำทุกปี อาทิ

จังหวัดปัตตานี วันลอยกระทง ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ วันเพ็ญเดือนสิบสองของทุกปี ซึ่งเป็นประเพณีที่สำคัญอีกวันหนึ่งของชาวไทยหรือเป็นประเพณีที่สืบทอดมาแต่โบราณ เพื่อเป็นการสืบสานอนุรักษ์ไว้ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามให้ดำรงสืบไป เทศบาลเมืองปัตตานี ได้กำหนดจัดงานประเพณี ลอยกระทงขึ้น ณ บริเวณลานศิลปวัฒนธรรม ถนนสายบุรี ถนนนรินทรราช และริมฝั่งแม่น้ำปัตตานี อำเภอเมือง โดยกิจกรรมประกอบด้วย ขบวนแห่กระทงที่สวยงามจากหน่วยงาน

ต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน รอบเมือง
ปัตตานี พร้อมการประกวดกระทงทั้ง
ประเภทสวยงาม ประเภทความคิด โดย
ใช้กระทงที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ เพื่อ
ร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อมและช่วยลด
ภาวะโลกร้อน การประกวดธิดานพมาศ
และหุ่นน้อยลอยกระทง และการร่วม
ลอยกระทง ณ ริมฝั่งแม่น้ำปัตตานี
นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมการแสดงบน
เวทีที่สวยงาม และวงดนตรีลูกทุ่ง

ภาคกลาง

การลอยกระทงของภาคกลางซึ่งเป็นที่มาของการลอยกระทงที่นิยมปฏิบัติกันทั้ง
ประเทศนั้น มีหลักฐานว่าในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีมีพระราชพิธี **“จองเปรียง
ลดขลุ่ยลอยโคม”** ดังระบุไว้ในนิราศธารโศกของเจ้าฟ้ากุ้งว่า

**“เดือนสิบสองถ่องแฉวโคม   แสงสว่างโคมไสมนัสสา
เรื่องรุ่งกรุงอยุธยา   วันทาแล้วแก้วไปเห็น”**

ในจดหมายเหตุราชทูตลังกาที่เข้ามาในสมัยพระเจ้าบรมโกศก็ได้ระบุว่าในพระราช
พิธีดังกล่าวมีการปล่อยโคมกระดาษทำเป็นรูปดอกบัว มีเทียนจุดอยู่ภายในขณะปล่อย
ลงน้ำด้วย

ในสมัยรัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์เรียกพิธีนี้ว่า **“ลอยพระประทีปกระทง”**
เนื่องจากโปรดให้ทำเป็นกระทงใหญ่บนแพหยวกกล้วย ตกแต่งอย่างวิจิตรพิสดาร
ประกวดประชันกัน แต่ในรัชกาลต่อมาก็โปรดให้เปลี่ยนกลับเป็นเรือลอยพระประทีป
แบบสมัยอยุธยา ในสมัยพระสมเด็จฯพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ โปรดให้เลิก
พิธีนี้เสียเพราะเห็นว่าเป็นการสิ้นเปลือง แต่สำหรับประชาชนทั่วไปยังคงนิยมปฏิบัติกันอยู่
โดยลอยกระทงที่ทำด้วยใบตอง ภายในบรรจุดอกไม้ ธูปเทียน ก่อนจะนำลงน้ำ จะกล่าว
สมลาโทษและตั้งจิตอธิษฐานขอสิ่งที่ดีตนปรารถนา

กระถางของภาคกลางมี ๒ ประเภทด้วยกันคือ

กระถางแบบพุทธ

เป็นกระถางที่ประดิษฐ์ด้วยวัสดุธรรมชาติ เช่น ใบตอง ใบกระเบื้อง ก้านพลับพลึง ใบโกศล หรือวัสดุธรรมชาติที่หาได้ตามท้องถิ่นและประดับด้วยดอกไม้สดต่างๆ ภายในกระถางจะตั้งพุ่มทองน้อย ถ้ากระถางใหญ่จะใช้ ๓ พุ่ม กระถางเล็กใช้พุ่มเดียวและธูปไม้ ระกำ ๑ ดอก เทียน ๑ เล่ม

กระถางแบบพราหมณ์

วิธีการทำเช่นเดียวกับการทำกระถางแบบพุทธ จะแตกต่างกัน คือไม่มีเครื่องทองน้อย บางท้องถิ่นจะมีการใส่หมากพลู เงิน เหรียญ หรือตัดเส้นผมเล็บมือ เล็บเท้า เพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์ ไปในตัวด้วย

จังหวัดทางภาคกลาง ที่มีการจัดกิจกรรม

ประเพณีลอยกระทง กันอย่างต่อเนื่องและเป็น

ประจำทุกปี อาทิ กรุงเทพมหานคร จัดขึ้นเพื่อ

ส่งเสริมการท่องเที่ยวบริเวณคลองคูเมืองเดิม หรือ

คลองหลอด เขตพระนคร กรุงเทพมหานครเป็น

ประเพณีที่ทำสืบเนื่องกันมาแต่ครั้งโบราณกาล

สืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในเขตภาคกลางที่มีน้ำอุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้ประเพณี

ลอยกระทงยังเป็น เป็นหนึ่งในพระราชพิธีสิบสองเดือน ซึ่งพระมหากษัตริย์จะต้องถือ

ปฏิบัติเรียกว่า “พระราชพิธีจองเปรียงลดชุดลอยโคมส่งน้ำ” ต่อมาเรียก “ลอยประทีป”

และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการจัดงานประเพณีลอยกระทงกรุงเก่าขึ้นอย่างยิ่งใหญ่

บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

ภายในงานมีการจัดแสดงแสง สี เสียง อย่างงดงาม

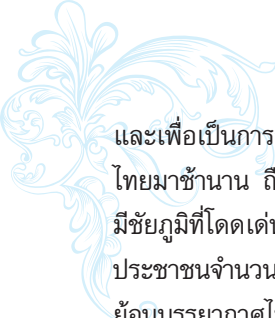
ตระการตา และประเพณีลอยกระทงตามประทีป

ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร เพื่อเทิดพระเกียรติ และ

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ สมเด็จพระนางเจ้า

สิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ องค์ก่อกำตั้งมูลนิธิศิลปาชีพ

และเพื่อเป็นการสืบสานอนุรักษ์ประเพณีลอยกระทง เพราะเป็นสิ่งที่ยังบอกถึงความเป็นไทยมาช้านาน ถือเป็นงานประจำปีที่จัดต่อเนื่องมาตลอดทุกปี ศูนย์ศิลปาชีพ บางไทรฯ มีชัยภูมิที่โดดเด่น ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา และสถานที่กว้างขวางมากพอที่จะรองรับประชาชนจำนวนมากที่จะมาร่วมสืบสานประเพณีลอยกระทง โดยจัดเป็นประจำทุกปีเพื่อย้อนบรรยากาศไปสู่ยุคสมัยกรุงศรีอยุธยาอย่างรุ่งเรือง เป็นประเพณีที่ทำสืบเนื่องกันมาแต่ครั้งโบราณกาลสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในเขตภาคกลางที่มีน้ำอุดมสมบูรณ์ กิจกรรมในงานประกอบด้วย การประกวดอาหารไทย การจำหน่ายสินค้าศิลปาชีพ สินค้าอุปโภค บริโภค และตลาดน้ำจำลอง การจุดพลุ และโคมลอย

ประเพณีลอยกระทงในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN)

โดยอาเซียนหรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN : The Association of South East Asian Nations) ได้ก่อตั้งเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ โดยประเทศผู้ก่อตั้งอาเซียน คือ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ ต่อมาในปีพ.ศ. ๒๕๒๗ บรูไน ดารุสซาลาม ได้เข้ามาเป็นสมาชิก ตามด้วยเวียดนามเข้ามาเป็นสมาชิกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘ ขณะที่พม่าและลาวเข้ามาเป็นสมาชิกใน พ.ศ. ๒๕๔๐ และประเทศสุดท้ายคือกัมพูชา เข้าเป็นสมาชิกอาเซียน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๒

ปัจจุบันอาเซียนมีประเทศสมาชิกทั้งหมด ๑๐ ประเทศ ประกอบด้วย ไทย พม่า มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม ลาว กัมพูชา บรูไน หรืออาเซียนรวมประเทศคู่เจรจา ๖ ประเทศ ได้แก่ จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย

สำหรับประเพณีลอยกระทงเป็นประเพณีเก่าแก่ของประเทศตะวันออก เป็นที่นิยมในจีน ญี่ปุ่น ไทย ลาว และอินเดียเป็นหลัก การลอยกระทงเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ในประเทศจีน และญี่ปุ่น การลอยกระทงส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญในพุทธศาสนา และได้หลอมรวมวัฒนธรรมศาสนาเต๋า และลัทธิขงจื้อด้วย ในวันอุลลัมพนะหรือวันสารทจีนตามศาสนาเต๋า การลอยกระทงเป็นพิธีสำคัญในการไว้อาลัยบรรพบุรุษหรือญาติพี่น้องที่เสียชีวิตไป ซึ่งประเทศในแถบอาเซียนที่ยังสืบทอดประเพณีลอยกระทงอยู่อย่างต่อเนื่อง พอลสรูปได้พอลสังเขป อาทิ

ประเทศพม่า

ประเทศพม่าก็มีตำนานเหมือนกันว่า ครั้งหนึ่งสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช ทรงมีพระประสงค์จะสร้างเจดีย์ให้ครบ ๘๔,๐๐๐ องค์ แต่ถูกพระยามารคอยขัดขวางเสมอ

พระองค์จึงไปขอให้พระอรหันต์องค์หนึ่ง คือพระอุปัชฌาย์ช่วยเหลือ พระอุปัชฌาย์จึงไปขออัญเชิญพระยานาคเมืองบาดาลให้ช่วย พระยานาครับปากและปราบพระยามารจนสำเร็จ พระเจ้าอโศกมหาราชจึงสร้างเจดีย์ได้สำเร็จสมพระประสงค์ แต่นั้นมาเมื่อถึงวันเพ็ญเดือน ๑๒ คนทั้งหลายก็จะทำพิธีลอยกระทงเพื่อบูชาคุณพระยานาค เรื่องนี้บางแห่งก็ว่า พระยานาคก็คือพระอุปัชฌาย์ที่อยู่ใต้ท้องทะเล และมีอิทธิฤทธิ์มาก จึงปราบมารได้ และพระอุปัชฌาย์นี้เป็นที่นับถือของชาวพม่าและชาวพม่าของไทยมาก

ประเทศลาว

มีความเลื่อมใสในพระแม่คงคาที่มีผ่านแม่น้ำโขงตัวแทนความสัมพันธ์ของสายน้ำที่หล่อเลี้ยงผู้คนในประเทศมาช้านาน ฉะนั้นสามารถมองผ่านประเพณีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสายน้ำในประเทศนี้ได้เสมอ ‘งานบุญออกพรรษา’ ของประเทศสาธารณรัฐประชาชนลาวหรือ ‘งานไหลเฮือไฟ’ (ลอยกระทงลาว) จัดขึ้นเป็นประจำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๑ ของทุกปี จะมีกิจกรรม ประกอบด้วย ประเพณีการแข่งขันเรือที่ริมแม่น้ำโขง ประเทศลาวเป็นการบูชาแม่น้ำด้วยการลอยกระทงไฟและไหลเรือไฟ โดยเชื่อว่าเป็นการบูชาคุณแห่งแม่น้ำโขงที่เลี้ยงดูมา และเพื่อบูชาพระพุทธเจ้าซึ่งเสด็จกลับมาจากการเทศนาโปรดพุทธมารดาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

ประเทศกัมพูชา

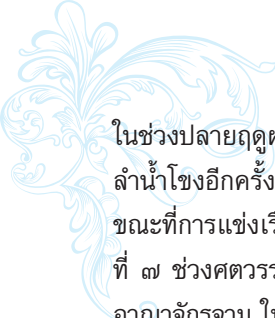
มีการลอยสองครั้ง คือ ลอยกระทงของหลวงกลางเดือน ๑๑ ส่วนราษฎรก็ทำกระทงเล็กและบรรจุอาหารไปด้วย แต่ไม่มีเสื้อผ้าหรือของอื่น ส่วนกลางเดือน ๑๒ จะมีกระทงของหลวงเป็นกระทงใหญ่ ราษฎรจะไม่ได้ทำ และกระทงนี้จะมีอาหารบรรจุลงไป ด้วย โดยมีคติว่าเพื่อส่งส่วนบุญไปให้เปรต

เทศกาล น้ำ เป็นเทศกาลประจำปีของประเทศกัมพูชา โดยจะมีการเฉลิมฉลองด้วยการแข่งเรือยาว การแสดงพลุดอกไม้ไฟ และขบวนพาเหรด บริเวณทะเลสาบ “โตนเลสาบ” เทศกาลน้ำ เป็นเทศกาลประจำปีของประเทศกัมพูชา ที่จัดขึ้นทุกปีตั้งแต่วันขึ้น ๑๔ ค่ำ ๑๕ ค่ำ จนถึงแรม ๑ ค่ำ เดือนพฤศจิกายน ซึ่งทางการกัมพูชาประกาศให้เป็นวันหยุด ๓ วัน เทศกาลนี้คล้ายประเพณีลอยกระทงของไทย โดยประเพณีนี้ จัดขึ้นเพื่อเป็นการระลึกถึงบุญคุณ และแสดงความขอบคุณต่อแม่น้ำโขง และทะเลสาบโตนเลสาบ ที่นำความอุดมสมบูรณ์มาสู่ชาวกัมพูชา เพราะน้ำในแม่น้ำโขงเมื่อขึ้นสูง จะไหลไปที่ทะเลสาบ เนื่องจาก

ในช่วงปลายฤดูฝนในเดือนพฤศจิกายน น้ำในทะเลสาบลดต่ำลง ทำให้น้ำไหลลงกลับสู่ลำน้ำโขงอีกครั้ง ชาวแกมพูชาจะร่วมกันลอยทุ่นที่ประดับด้วยดวงไฟ ไปตามแม่น้ำโขง ขณะที่การแข่งเรือ เป็นการรำลึก ถึงเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์สมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ ช่วงศตวรรษที่ ๑๒ ในยุคเมืองพระนคร อาณาจักรเขมรที่กำลังรุ่งเรืองมีชัยเหนืออาณาจักรจาม ในการสู้รบทางเรือ

ประเทศอินเดีย

เป็นเรื่องที่มีมาแต่ดึกดำบรรพ์จนไม่ทราบสาเหตุ จึงเป็นเพียงการปฏิบัติสืบกันมาเป็นประเพณี เป็นเรื่องบูชาพระเป็นเจ้าหรือเทวดาที่ตนนับถือเท่านั้น สิ่งของที่บรรจุในกระทงจึงมีแต่ประทีปและดอกไม้บูชามากกว่าอย่างอื่น การลอยไม่มีกำหนดเป็นฤดูกาลแต่อย่างไร ยิ่งกว่านั้นหากอยู่ในที่ตอนก็จะนำกระทงไปวางบนดินเฉยๆ ก็มี

ประเทศจีน

การลอยกระทงในประเทศจีนก็มีความหลากหลาย เป็นประเพณีเก่าแก่ของชนเผ่าฮั่น มองโกล ไป และเหมียว ส่วนการลอยกระทงจะไม่จำกัดว่าต้องลอยในเทศกาลสารทจีน คือในเทศกาลต่างๆ ที่สำคัญล้วนมีประเพณีลอยกระทง ความหมายในการลอยกระทงก็แตกต่างกันในพื้นที่ต่างๆ เช่น การลอยกระทงในเขตเจียงหนาน กระทงที่ลอยไปตามน้ำหมายความว่าให้โรคภัยไข้เจ็บหายลอยไปกับน้ำ ส่วนในเขตติดชายฝั่งทะเล การลอยกระทงหมายความว่าขอพรให้เทพเจ้าแห่งทะเลช่วยปกป้องคุ้มครองให้มีแต่ความสันติสุข

และทางตอนเหนือในหน้าน้ำ น้ำท่วมเสมอ บางปีไหลแรงมากจนทำให้มีคนจมน้ำตายนับจำนวนเป็นแสนๆ ประเทศจีนจึงมักมีการลอยกระทงในช่วงเดือนเจ็ด (ตามปฏิทินจีน) เพราะเชื่อกันว่าเป็นเดือนแห่งวิญญาณ มีการจุดประทีปโคมไฟลอยน้ำ เพื่อเป็นไฟนำทางแก่วิญญาณเร่ร่อน เพื่อมุ่งไปสู่การเดินทางของจิตวิญญาณไปยังปรโลก ในกระทงจะจุดโคมและอาหารบรรจุเพื่อเป็นทานแก่ดวงวิญญาณนอกจากนี้ ไม่ว่าจะประเทศเวียดนาม เกาหลี หรือญี่ปุ่น ก็มีพิธีกรรมในการขอขมาและลอยทุกข์ลงในน้ำเช่นกัน

บทสรุป

ด้วยประวัติศาสตร์ ความเป็นมาอันยาวนาน ของประเพณีลอยกระทง ย่อมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็น ว่า ประเพณีนี้มีความผูกพันกับวิถีชีวิตของ ชาวไทยมาตั้งแต่อดีต จวบจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ทุกวันเพ็ญ ขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๒ อันเป็นช่วงเวลาทีพระจันทร์เต็มดวง ทอแสงนวลอยู่เหนือลำน้ำและ ขณะเดียวกัน ณ ริมฝั่งน้ำเราจะได้เห็นภาพของประชาชน

ต่างพากันตั้งจิตอธิษฐานเพื่อ ขอสิ่งที่มุ่งหวัง และขอขมาแม่น้ำที่หล่อเลี้ยงชีวิตมาตลอด
ทั้งปีไปกับกระทงที่ประดิษฐ์ ขึ้นด้วยความงดงาม เมื่อแสงเทียนจากกระทงนับร้อยนับพัน
ไหลยกระทงทวนน้ำ เหมือนจะแข่งความสว่างไสวกับแสงจันทร์วันเพ็ญ ได้ทำให้ความ
สวยงามของค่ำคืนแห่งประเพณี ลอยกระทงเป็นที่โจษจันไปทั่วโลก และดึงดูดให้นัก
ท่องเที่ยวมาร่วมชื่นชมและสัมผัสกับ วัฒนธรรมประเพณีอันงดงามของไทย เราคนไทย
จึงมิได้เป็นเพียงผู้ต้อนรับนักท่องเที่ยว แต่หากคือผู้ที่จะธำรงรักษาสาระคุณค่าที่แท้จริง
ของประเพณีลอยกระทง ประเพณีที่แสดงถึงความกตัญญูต่อสายน้ำให้คงอยู่สืบไป

บรรณานุกรม

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, ๒๕๒๗. **เทศกาลและประเพณีไทย** กรุงเทพฯ
: โรงพิมพ์กรมศาสนา ๒๕๒๗.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, ๒๕๓๗. **ผลการสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง การส่งเสริมการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีลอยกระทง.**
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, ๒๕๓๗. **วันสำคัญโครงการปිරณรงค์
วัฒนธรรม ไทยและแนวทางในการจัดกิจกรรม.** กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, ๒๕๕๑. **วารสารวัฒนธรรมไทย** ปีที่
๔๗ ฉบับที่ ๑๒ ประจำเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑. กรุงเทพมหานคร
: โรงพิมพ์ ชุมชนุมลहरณ์

Loy Krathong

Loy Krathong Tradition

Loy Krathong Tradition is a ceremony to honor the Goddess of the river. In Thailand, it is annually held on full moon day in November. Krathongs are small vessels or cups often made of cut banana stems, leaf and contain flowers, candles and joss sticks. They are released in the rivers and left to float downstream. Upon releasing the Krathongs, people ask for forgiveness to the Goddess of the river for polluting her. It is one of the religious customs in Thailand. During this period, at the end of the rain season, most areas around rivers and canals are flooded. This occurrence sparked an old Thai saying; in the 11th lunar month there is flooding and in the 12th lunar month the (stagnant) flood waters are retreating. This period is a time for rejoicing as the weather is changing for the better. The rain season is more or less over and the winter or cool season is beginning. The moon is also at its brightest this time of the year. At present, Loy Krathong Tradition is a major celebration in Thailand.

Objectives

The objectives are various depending on different customs and beliefs.

1. To pay homage to the Lord Buddha's descent from the second heaven (where Indra dwells) after staying in a Buddhist monastery during the Buddhist lent in order to preach a sermon to his royal mother.
2. To pay homage to the Lord Buddha's foot print on the bank of the Nammatha River in India.
3. To pay homage to the heavenly Pagoda containing the Lord Buddha's top knot cut off at his self-ordination.
4. To pay tribute to the senior disciple Upakut, who found his recluse in the ocean (a belief inherited from Myanmar; the priest had supernatural powers in conquering the God of Evil).
5. To pay homage to Narai Banthom Sin; Hindu God Vishnu, slumbering in the ocean.
6. To pay homage to God Phaka Prom living in the third heaven.
7. To worship the Goddess Mae Khongkha, the Mother of Water, asking for forgiveness for polluting her.
8. To float one's sufferings away, this practice is similar to the Sin Floating Rite of Brahmin.

9. To ask for blessing.
10. To remind the benevolence of ancestors.

Loy Krathong Tradition: Expression of Gratitude

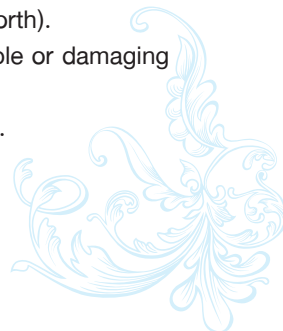
Thai people express their gratitude to the Goddess of Water for nourishing their lives by celebrating Loy Krathong. However, depending on beliefs, Loy Krathong is also celebrated to express gratitude to the Lord Buddha or paying homage to ancestors. To make a long story shorter it can be said that Loy Krathong Tradition is about expressing gratitude.

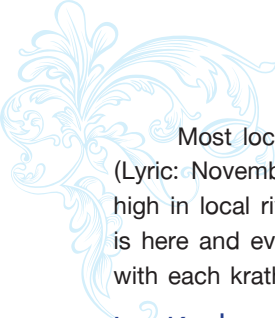
Values of Loy Krathong Tradition

1. Family Value: relationships between family members are tightened as family members are celebrating together.
2. Community Value: communities are more harmonious by joining in the Loy Krathong activities.
3. Social Value: raising awareness in water resources conservation.
4. Religious Value: Buddhist practices such as merit making, practicing dharma and sermons are essential parts of Loy Krathong celebration; therefore, they contribute to strengthen religious beliefs.

Activities that should be promoted

1. Clean up the rivers, both before and after Loy Krathong celebration.
2. Perform good deeds, listen to sermons, and practice the dharma.
3. Utilize local bio-degradable materials in making Krathongs.
4. Promote the proceedings of Krathong parade.
5. Promote alternative activities such as a Krathong Contest, Hot-air Balloon Contest and others. Presently, the Noppamas Queen contest (The daughter of a Brahman priest and a lady at the Court of King Phra Ruang of Sukhothai, who developed a new style of lotus flower which were to be floated on the streaming waters at night to please the King) is a new, but indispensable feature.
6. Release Krathong into the rivers.
7. Release hot-air balloons (mainly practiced in the north).
8. Save use of fireworks in order to avoid hurting people or damaging properties.
9. Participatory cultural activities in local communities.

Most local festivities include night songs such as Loy Krathong Song (Lyric: November full moon shine loy kratong loy kratong And the water's high in local river and the klong loy loy kratong loy loy kratong loy kratong is here and everybody's full of cheers We're together at the Klong each on with each krathong as we push away we pray we woul see a better day.)

Loy Krathong Festival in Four Regions

Loy Krathong practice was commonly held by people living near or around river basins. The origins can be traced back to practices held in India, Myanmar, Laos, Cambodia and Thailand. The practice and religious background varies in these countries or even within a country as in Thailand.

In the Northern Region, the celebration is known as “Loi Khamod” or “Loi Fai” The Krathongs are made in the shape of a house or a junk and offerings are put in leaves inside the Krathong. The Krathongs are floated down stream in remembrance of ancestors.

In Northern Thailand, Loy Krathong festivals are held in the following provinces.

1. Chiangmai

Yee Peng (The festival of lights) is an old festival tradition of Lanna. Houses and temples are decorated with lanterns. People do a lot of activities such as floating krathongs, Long Sapao (Barque Float). They also launch sky or smoke lanterns to worship Lord Buddha Phra Chula Manee, who stays in the heaven, and watch performances and entertainments.

2. Tak

Loy Krathong Sai (Chains of Krathongs) is an old tradition of this province. Hundreds of krathongs, made of coconut shells, are lit, chained and floated, flickering magnificently along the Ping River. The chains of krathongs are led by a raft of water. Inside the raft are consists of betel nuts, betel leaves, cigarettes, fruits and coins, which will be later collected by lucky poor people.

The traditions of lantern processions and barge rowing are unique to the people at Ban Tak District, focusing on its originality and uniqueness. During the daytime, there will be a barge rowing competition, whose winners will be awarded HRH Princess Maha Chakri Sirindhorn's cups. Thirty rowers are needed for each barge. At night, there will be a lantern contest, which is different from the Loy Krathong festivals elsewhere. Since the lantern tradition originated at Ban Tak District, the festival is extremely interesting. Moreover, there will be a beauty contest, a lantern contest, a child contest, musical

shows, a singing contest, a trade fair held by Ban Tak District Red Cross and many other entertainments.

3. Sukhothai

Loy Krathong Festival was first held in Sukhothai in 1977 as a tourist promotion activity. Nowadays, this festival becomes very popular among tourists. The activities at the festival include ceremonies to worship Phra Mae Ya and pay homage to King Ramkhamhaeng the Great, art & cultural shows, traditional Thai music, lantern contests, krathong contests, fireworks displays, Rice Celebration and light & sound shows.

In the North East Region, Loy Krathong tradition is celebrated on full moon day in the 11th lunar month. The celebration here is called “Lai Rua Fai” or “Floating Light Boats”.

In Northeastern Thailand, Loy Krathong festivals are annually held in the following provinces.

1. Roi Et

The festival held in this province is called Sammanam Kean Peng Seng Prateep, which literally means expressing apology to the Goddess of Rivers on the full-moon day of the twelfth lunar month. Contests of krathongs and lanterns and processions of eleven city models will be organized at Sri Nagarindra Park and Plan Chai Lake to promote art and culture, tradition and tourism of Roi Et province. There will be a contest of big krathongs, and eco-friendly krathongs, processions of krathongs from twelve former towns, a dancing contest and a beauty contest. This festival is annually held in Roi Et.

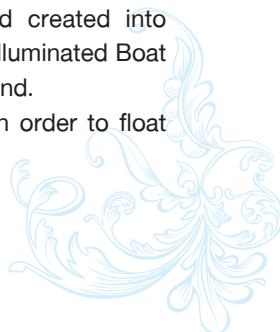
2. Sakon Nakhon

The Royal Loy Krathong festival is organized in Sakon Nakhon. The krathongs will be offered to HM the king and all the members in the royal family at Sakonraj Wittayanukul School, whereas the ceremony will be performed at Phu Phan Rajnives Palace. The procession will move from the ground in front of the statue of King Rama V to Sri Nagarindra Park or Phang Thong Lake, where the royal krathongs will be floated. Also, there will be fireworks displays, a beauty contest and a child contest.

3. Nakhon Phanom

A lot of boats will be decorated, illuminated and created into various shapes. The festival held in this province is called the Illuminated Boat Festival, which is the most spectacular in northeastern Thailand.

In the Southern Region, the Krathongs are released in order to float away badluck and sickness.

In Southern Thailand, Loy Krathong festivals are annually held in the following provinces.

Pattani

Loy Krathong Day falls on the full-moon day of the twelfth lunar month. It is one of the most important days for Thai people. This festival has been held for a long time. It aims to maintain and preserve Thai culture and tradition. Pattani Municipality usually organizes Loy Krathong Festival on the Cultural Ground, Sai Buri Road, Narintharat Road and the Pattani Riverside at Mueng District. There will be beautiful processions of public and private sectors around the city. Contests of beautiful and creative krathongs will also be held at 6 pm. To save the nature and reduce global warming, all krathongs are made of natural materials. All people are welcomed to cheer for Pattani children aged between 3-5 years old during the child contest and the beauty contest. In the evening, Pattani Governor, along with other people, will open the ceremony and float krathongs in the Pattani River. Moreover, there will be a lot of beautiful shows and Thai folk musical bands on stage.

In the Central Region, this tradition is widely recognized as the most common and is the original Loy Krathong celebration in Thailand. The evidence shows that Loy Krathong was celebrated during Ayutthaya Period. It was described in a poem, named “Weeping Water”, composed by Prince Kung during Ayutthaya Period. In this poem, the royal celebration was called “Brahman Lantern Procession”.

“The 12th lunar month, row lanterns Brilliant sky bring delighted heart Prosperous, Ayutthaya bring about impression at gaze”

Also, a written record by Lanka (the ancient name of Sri Lanka) envoy during the Reign of King Boromkot stated that paper lanterns made in a shape of lotus flowers containing lighted candles were released down the river in a Royal Ceremony.

In the third Reign of Rattanakosin (Bangkok) Era, the Royal Lanterns were modified in a form of leaf cups placed on cut banana stems. The small vessels were called Krathong Yai or Big Krathong and decoration contests of Krathongs were popular events during that period. The tradition of Loy Krathong Tradition was abandoned in the sixth Reign practices because of the high expenses but the tradition is still very much alive today.

In Central Thailand, Loy Krathong festivals are annually held in the following provinces.

1. Bangkok

Loy Krathong festival is organized along the old city canal at Phra Nakhon District. It has been held for a long time, especially in the flooded areas. Moreover, it is one of the twelve compulsory royal monthly ceremonies.

2. Phra Nakhon Sri Ayutthaya

Loy Krathong Festival is spectacularly organized in the Ayutthaya Historical Park. There will be light, sound and color shows and a Loy Krathong festival at Bangsai Art and Craft Center. It aims to honor and express gratitude to HM the Queen, who is the founder of the center. Also, it is held to maintain and preserve Loy Krathong tradition because it represents Thainess. The festival is annually organized at the center because this place is located by the Chao Phraya River and large enough to accommodate a large number of visitors. The atmosphere of the festival is created to remind the glory of the Ayutthaya Period. The activities at the festival include a Thai food contest, Art and Craft Center product sale, a trade fair, a model floating market and fireworks and sky lantern displays.

Loy Krathong Festival among the ASEAN countries

The Association of Southeast Asian Nations or ASEAN was established on 8 August 1967. The first founding countries consisted of Thailand, Indonesia, Malaysia, Singapore and the Philippines. In 1984, Brunei Darussalam joined the ASEAN, followed by Vietnam in 1995, Burma and Laos in 1997 and Cambodia in 1999. At present, the ASEAN is made up of ten abovementioned countries plus other six countries of Partnership: **China, South Korea, Japan, Australia, New Zealand and India.**

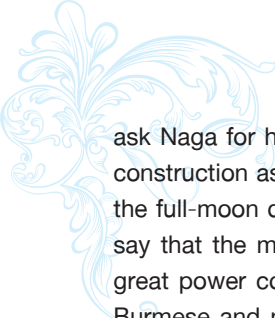
Loy Krathong is an old tradition in the Eastern World. It is related to Buddhism and commonly practiced in China, Japan, Thailand, Laos and India. In China and Japan, Loy Krathong festivals are religious days and a combination between Taoism and Confucianism. Chinese people will float krathongs to express memories about their deceased ancestors or relatives.

In Asia, Loy Krathong festivals are held in the following countries.

1. Myanmar

As the Burmese legend says, King Asoka wished to build 84,000 stupas, but he was always stopped by Mara. The king then asked a Buddhist monk named Upaguta for help. The monk went to the Underwater World to

ask Naga for help. Finally, Naga could defeat Mara. The king could finish his construction as desired. Since then, people have held Ly Krathong festival on the full-moon day of the twelfth lunar month to worship Naga. Some legends say that the monk Upaguata is in fact a Naga in the middle of the sea. His great power could defeat Mara. The monk Upaguta is highly revered by the Burmese and northern Thais.

2. Laos

The faith in the Goddess of Rivers can be seen along the Mekhong River since it has been feeding the Laos for a long time. All the Laos traditions can be seen from the river. The End of the Buddhist Lent Festival or the Illuminated Boat Festival is annually organized on the full-moon day of the eleventh lunar month. The activities include boat-racing, illuminated boat processions, and krathong floating. This practice is believed to show respect to the Mekhong River and worship Lord Buddha after he visited his mother in the heaven.

3. Cambodia

In Cambodia, Loy Krathong festivals are held twice a year. During the first one, which is organized in the middle of the eleventh lunar month, the government will join the festival and the public will prepare small krathongs of food, but without clothing or others inside. During the second one, which is held in the middle of the twelfth lunar month, the government will prepare large krathongs of food for the deceased, whereas the public will do nothing.

The Three-River Festival is annually organized in Cambodia. There will be boat-racing, fireworks displays and parades near Tonle Sap Lake. It is held from the fourteenth or fifteenth waxing moon day to the first waning moon day in November. This festival lasts three official holidays. It is similar to Thai Loy Krathong Festival. It aims to express gratitude to the Mekhong River and Tonle Sap Lake, which provide happiness for the Cambodians. The reason for this is that, when the tide in the Mekhong River is high, it will flow to Tole Sap Lake. On the contrary, at the end of the rainy season in November, the tide in the river will be low and flows back to the river. The Cambodians will float illuminated krathongs along the river. Meanwhile, boat-racing is held to commemorate the time when Cambodia rose to its peak in the reign of King Jaya Woraman VII or during the twelfth century.

4. India

Loy Krathong festivals have long been practiced in India with unknown reasons. It aims to worship some specific gods. Indian krathongs are filled with candles and flowers. People can float krathongs anytime. Moreover, some simply place krathongs on the grounds.

5. China

In China, floating colorful krathongs is an old tradition among the Hans, Mongols, Pairs and Miao. It is not required to hold Loy Krathong festivals during Chinese holy days. People can float krathongs at any festival. The meanings of floating krathongs are different, depending on areas. For example, in Jiangnan, floating krathongs means disposing of illnesses along rivers, whereas along the sea coasts it means asking gods for protection and blessings.

In Northern China during the flooding season, hundreds of thousands of people die in flash floods. Loy Krathong festivals in China are usually held in the seventh lunar month, which is believed to be the month of spirits. Krathongs will be floated and used as torches for stray spirits. They will lead the spirits to the heaven. Chinese krathongs will be lit and filled with food for spirits.

In Vietnam, Korea and Japan, people hold ceremonies to apologize rivers and dispose of sufferings in rivers.

Conclusion

Loy Krathong Tradition has been a part of the Thai culture and way of living for a long time. At full moon night of the Thai twelfth lunar month (November) whole Thai people gather at the river banks and ask for blessings and forgiveness from the Goddess of the River by releasing Krathongs. Thousands of candle lights released at the same time illuminate the river brilliantly and is an eerie but beautiful spectacle. The traditional custom has become a major attraction for foreign tourist participating in the activities and enjoying Thai hospitality. However we should not forget the real message of Loy Krathong : Gratitude to the River Goddess.

ที่ปรึกษา

นางสาวนันทยา	สว่างวุฒิชธรรม	อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม
นายดำรงค์	ทองสม	รองอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม
นางสาวทัศนชล	เทพกำปนาท	ผู้อำนวยการสถาบันวัฒนธรรมศึกษา

ผู้จัดทำ

กลุ่มส่งเสริมและถ่ายทอดความเป็นไทย สถาบันวัฒนธรรมศึกษา

คณะทำงาน

นางอรุณี	คงเสรี	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษ
นางสลักจิตร	ศรีชัย	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ
นายกาจบดินทร์	พันธู์ภักดี	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ
นางสาวภิตา	เหมทานนท์	นักวิชาการวัฒนธรรมปฏิบัติการ
นายจตุพร	ธีราภรณ์	นักวิชาการวัฒนธรรมปฏิบัติการ
นางสาวเพ็ญนภา	มณฑา	นักวิชาการวัฒนธรรม

สนับสนุนข้อมูล

กลุ่มส่งเสริมและถ่ายทอดความเป็นไทย สถาบันวัฒนธรรมศึกษา

แปลภาษาอังกฤษ

กลุ่มวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการกรม

ออกแบบปก/รูปเล่ม

กลุ่มส่งเสริมและถ่ายทอดความเป็นไทย สถาบันวัฒนธรรมศึกษา

ขอขอบคุณ

กลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการกรม
 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สนับสนุนภาพ)
 ผู้สนับสนุนข้อมูลทุกท่าน

ลอยกระทง

Loy Kratong Festival

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม
Department of Cultural Promotion, Ministry of Culture
www.culture.go.th